

Эхэ хайхан нютагаа эд хамта мандуулаа!

БУРЯАД ҮНЭН

1996
НОЯБРИН
2
Намарай адаг шара
нохой
барын 22
СУББОТО
гарагай 7
№211 (19551)
Газетын сэн
хэлсээтэ.

1921 оной
декабрийн 21-нээ
гарана

Бүгэдэ
арадай
газетэ

РЕСПУБЛИКАДА АЖАҢУУГШАДТА БУРЯАД РЕСПУБЛИКЫН ПРЕЗИДЕНТЫН ХАНДАЛГА

Хүндэтэ эрхэтэд!

Орон дотор ба республика дотор мүнөө тохёолдоһон байдал ханааемни ехээр зобооно. Бюджетнэ халбариде салин хүлһэнэй удаан саг соо түлэгдөөгүй, үйлэдбэрийн халбариде шахардуу байлгын, пенси болон пособинуудые түлэлгын болзорой ехээр унжагайруулагдаһан ушарһаа хүн зон ажамидаралаа залгаха аргагүй шахуу болоод байна.

Буряад Республикын Президент ба Правительство мүнөө республикын түүхэдэ үзэгдөөгүй орёо эрхэ байдалда ажаллана. Нэгэ талаһаа, Росси дотор экономика байдал муудаһаар, энэнь бүхы регионуудай, тэрэ тоодо Буряадай байдалда сэхэ нүлөөлнэ, нүгөө талаһаа зоной иимэ байдлаар хангалтагүй байлга үргэдэһөөр, республикада ажаһуугшадтай Президентдэ ба Правительствата эрилтэнүүд бүри шангадаһаар.

Федеральна бюджетдэй республикын бюджетдэй урда трансфертнэ үрийн хэмжээн нараһаа нарада дээшэлнэ, мүнөөдэр энэ тоо 165 миллиард түхэригтэ хүрөө.

Россин Федерациин Президентын зунай хунгалтануудай удаа гүрэнэй толгойлогшын захиргаанда, тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэ А.Б. Чубайста ойлгосо туйлахын тула бага бэшэ хүлээл, сагаа зорюулһан байнаб. Россин Правительствын Түрүүлэгшэ В.С. Черномырдинтэй, тэрэнэй орлогшо - финансын министр А.Я. Лившицтэй уулзааб. Энэ хүдэлмэрийн дүн гэхэдэ, республикые мүнгэ эерээр номололгодо ушаргад наад тойбогыё болоулга болоо. Гэбэшье халаглалтайнь гэхэдэ, зунай трансфертын бага хубие - 10 миллиард түхэриг наашань эльгээлгэ 12 үдэрөөр хойшоо татагдаһан юм. Ушарынь хадаа, федеральна Правительство захиргаануудай гулваанарай ба территориянуудай хуули зохёон табидат муулаануудай хунгалтануудай үнгэрдэг шаарнуудһаа бэшэ регионуудые номололгодогсоогдоһон байгаа бшуу.

Хүтэлбэрийн бодомжотой үндхэбэринүүдые абахын түлөө би үзэгдэшье оролдооб, засагай федеральна зургаануудтай зохилдоотойгоор хүдэлхэ тала харинаб. Гэбэшье орон дотор тогтоһон байдал зохио хэмжээнүүдые абахыем баадхана.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда онсо үндхэбэринүүдые абаха хэрэгтэй гэжэ үлөөноб. Экономико ба социальна байдал үлэлэн гуримшуулхын тула онсо хэмжээнүүдые

нэбтэрүүлхын тула эрхэнүүдэй ба экономика хэрэгтэй документүүдые бэлдэхэ талаар хүдэлмэрийн бүлэг байгуулааб. Ушарынь хадаа, федеральна ба республикын зарим Хуулинуудай хүсье саг соо зогсоолго тухай хэлэгдэнэ. Жэшээлбэл, тусхай зорилгото бүхы программнууд сооһоо "Гэр бүлэ ба хүүгэд" гэнэн, туберкулёзтой тэмсэхэ талаар, бусад программнууд үлөөгдэхэ. Гаргашануудые эрид доошоолуула хэрэгтэй, түрүүшын ээлжэндэ гүрэнэй засагай ба хүтэлбэрийн зургаануудые тэдхэлгэдэ гээд онсолмоор. Ажамидаралаа залгаха тухай хөөрлөөнэй болоо хада ямар юумэгүй байжа шадахагүйбибди - тэрэнээл үлөөхэ хэрэгтэй.

Экономикын үндэһэ нуури - материална үйлэдбэри илангаяа шахардуу байдалда. Энэниие нэргээхэ гэхэдэ, мүнгэн үгы. Республикын Правительство республика доторой түлөөһэнэй ба хоорондын тоосоонуудай арга нэбтэрүүлгэдээрэ хүдэлнэ. Энэ хэмжээ бэелүүлэе наа, манай эд үйлэдбэрилэгшэдэй ажал ябуулгыё нэргээхэ гол түлхисэ боложо үгэхэ. Мүнгэнэй эрьсые гуримшуулха шухала. Экспертнэ сэгнэлтын ёһоор, налог тохолгодо оруулагдаагүй 800 миллиард түхэриг Буряад Республикын эмхидхэгдээгүй дэлгүүртэ эрьсэдэ байна. Архив зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ ба худалдаха хэрэгтэ республика гадуурһаа эд бараа, илангаяа муу шанартайе оруулгыё хизаарлаха.

Энэ хадаа бэелүүлжэ боломо зарим хэмжээнүүд нэрлэгдээ гэшэ. Республикын Президентын болон тэрэнэй толгойлдог Правительствын иимэ алхамуудые Буряадта ажаһуугшад ойлгохо гэжэ этигэнэб. Нүүлэй үеын ушарнуудай ябаса юу харуулааб гэбэл, засагай федеральна зургаануудта найдал мүнөөдэр үгы шахуу - гансал өөртөө найдал үлөө.

Россин Федерациин Президент Б.Н. Ельциндэ, ороной Правительствын Түрүүлэгшэ В.С. Черномырдиндэ Буряадай Правительствын абаһан онсо хэмжээнүүдые тайлбарилжа, мүн Россин 16 субъектын тэднэртэ зорюулжа толилуулһан Хандалгада харюу үгэлгыё тургэдэхэ гуйлтатайгаар нэгэ мүнэн хандаха хүсэлтэйб.

Хүшэрхүндэ асуудалнуудые шийдхэхэ ондоо арга зам мүнөөдэр үгы гэжэ тоолоноб. Хүндэтэ нютагайхид, бэелүүлэгдэхэ хэмжээнүүдые зүбөөр сэгнэжэ, дэмжэхэ байһандатнай этигэнэб.

А. ПОТАПОВ.

1996 оной ноябриин 1.

ЭНЭ ДУГААРТАМНАЙ:

- "УГЫТЭЙ ХҮН УРУУ ДУРУУ" Орёо асуудалнуу - онсо боголнуу 2
- "ТЭМСЭЛЭЙ ЖЭЛНҮҮД" Буряад хэлэн тухай 3
- "ТОЛИ" Шагналнууд эзэдтээ шанар ондоотой 4-5
- "ЦҮРЭЙ СОЛБОН" Эрэ хүн - эрдэни 6-7

"БУРЯАД ҮНЭНӨӨ" ЗАХЯА ГҮБДИ? 1997 оной

түрүүшын хахад жэлэй захил хэхээ шамдыт!

Уншагшадтай мүнгэнэй талаар хүндэ байдалда ороһые хараада абажа, редакциин гуйлтаар Почтын хэхээ холбооной федеральна управлени өөрингөө зүгһөө тогтоһон 20 процент хүнгэлэлтээ ноябрь нарадашье хүсэндэнь үлөөбэ. Ушар тиимэһээ бүхы хүдөөгэйхидтэ, дайнай болон ажалы ветерануудта, инвалидуудта, олон хүүгэдтэй гэр бүлынхидтэ тогтоһон газетын каталожно хахад сэнтэй дүн хамта ноябрь соо иимэ сэнгээр захил абтана:

- 1 харын - 11010 түх
 - 2 харын - 22020 түх
 - 3 харын - 33030 түх
 - 6 харын - 66060 түх
- Бусад зон хотодо иимэ сэнгээр захиха:
- 1 харын - 14160 түх
 - 2 харын - 28320 түх
 - 3 харын - 42480 түх
 - 6 харын - 84960 түх

Редакцияда ерэжэ, 30 мянган түхэригөөр хахад жэлэй захил хэхэ болохо. 15 мянгааршыё 3 харын захил хэхэдэ болохол даа. Гадна дайнай инвалидууд 15 мянган түхэригөөр хахад жэлэй захил хэхэ аргатай.

Хүндэтэ уншагшад! "Буряад үнэнөө" хүнгэлэлтэтэй сэнгээр захихаяа шамдаял даа!

Редколлеги.

Буряад Республикын Арадай Хуралда

НАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД ОЛОН БАЙБА

Уржадур Буряад Республикын Арадай Хуралда танхим соо "Буряад Республикын үндэһэтэдэй политикын хараа" гэдэ зүбшэн хэлсэлгээр парламентска хуралда үнгэрбэ. Тус шагналгыё хүтэлһэн Арадай Хуралдай хорооной түрүүлэгшэ Д.Ч. Доржиев оролто үгэ хэлэхэдэ, эндэ харһан засагай зургаануудай, ниитын зургаануудай, партинуудай ба хүдэлөөнүүдэй үндэһэтэдэй, эрдэмтэдые, үзэгдэлтэдые нанамжа дурадхалнуудаа үзэгдэлтэдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр

хабаадахыень уржалһан байгаа. Удаань элидхэл хэһэн Буряад Республикын Арадай Хуралдай Түрүүлэгшын орлогшо А.Д. Карнышев тус хараа шэглэлэй проект тухай, тэрэнэй бэлдэлгэ, гол хубинуудайнь тайлбари тодорхойгоор хөөрөжэ үгөө. Элидхэл зүбшэн хэлсэлгын эхиндэ үгэ абаһан физико-математикын эрдэмэй доктор Г.Н. Дандарон Буряад Арадай конгрессэй зүгһөө тусхай мэдүүлгэ олоной һонорто уншаба. Ноябрь нарада үнгэргэгдэхэ Буряад ороной арадуудай

сьезд мүнөө зарлаһанай хэрэг үгы гэжэ тэрээн соонь хэлээтэй. ВСТУ-гай профессор В.И. Антонов тус проекты эрид шүүмжэлжэ, олон тоото дутуу дундануудые хэлэжэ, өөрын дурадхалнуудые оруулаа. Үндэһэтэдэй талаар кадрова политика хайнаар, тоб байса ябуулагдаха ёһотой гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглээ. Буряад Республикын Арадай Хуралдай хорооной түрүүлэгшэ В.И. Марков, БГСХА-гай профессор В.Б. Цыбикжапов, солонгос

арадай соёлой түбэй түрүүлэгшэ Г.С. Херай, "Манай гэр Росси" гэнэн хүдэлөөнэй түрүүлэгшэ Б.В. Данилов, Буряад Арадай конгрессэй түлөөлэгшэ В.А. Хамутаев, эрдэмэй доктор И.С. Урбанаева болон бусад өөһэдэнь ханамжануудые хэлэжэ, дурадхалнуудые оруулаһан байна. Парламентска шагналгын дүнгөөр хэдэн дурадхалтай тусхай тогтоол абтажа, тус гол бодомжын проектыё үшөө хайнаар бэлдэхыень Арадай Хуралдай Уласхоорондын ба регионууд хоорондын харилсаанай, үндэһэтэнэй асуудалнуудай, ниитын эмхинүүдэй ба шажан мүргэлэй эмхинүүдэй талаар хороондо даалгагдаба. В. ШАГДУРОВ.

Юрын хүн: орёо асуудалнууд - онсо бодолнууд

Республикын Правительствын ээлжээтэ зүблөөн дээрэ (үнгэрһэн вторнигто) хоёр асуудал харагдаба. "1996 оной юһэн харын туршада республикын социальпо-экономическа байдал ямар байгаа, 1997 ондо ямар болохоб" гэхэн асуудалаарнь республикын экономикын министр Н. Атанов, "Буряад Республикын 1997 оной бюджетэй проект" тухай финансын министр Г. Шлыкова Правительствын гэшүүдэй, Арадай Хуралай депутатуудай, аймагуудай захиргаануудай толгойлогшонорой урда үгэ хэлэбэ.

Ерэхэ жэлэй бюджет Правительствата зүбшэгдэнэ.

Зүблөөндэ хабаадагшад тон һонирхожо шагнаба, тон эдэбхитэйгээр эдэ асуудалнууды зүбшэн хэлсэбэ гэжэ хэлэхын аргагүй. Уран бэлиггүй, дүй дүршэлгүй зохёолшоной номые гартаа абаха зуураа юун тухай бэшэгдэһыень, юугээр эхилхыень, яагаад дүүрэхыень таажархихаар байдаг. Министерствэнуудэй, ажахын халбаринуудай, аймагуудай ударидагшад бюджет дээрээ үнинэй ажаллаһан, финансын

Министр иимэ асуудал табингүй яахаб: өөһэдыннь тоолоһоной ёһоор ерэхэ жэлдэ тэдэндэ 420 млрд. мүнгэн хэрэгтэй, тийхэдэнь финансын министерство өөрын зохёолон арга хэрэглэн оройдоо 161 млрд. элүүрые хамгаалгада үгөө һаа болохоор, энэнь эгээл доодо хэмжээнийнь гээшэ гээд, тэрэнһэнь үшөө 40 процентыень хаһаад, 97 миллиардда хүргөөд. Правительствын урда проект болгон табинхай. 120 миллиардһаа доошолуулаа һаань, ажалнай огтолон һандаршаха гэжэ Б. Бальжиров вторнигой зүблөөн дээрэ дахинаа мэдүүлэбэ. Хэдэн больниданууд хаагдажа, тэдэнэй тоодо онкологическа диспансер мэтэ томо эмшэлэлгын түбүүдэй ами зууха аргань таһаршаха байна.

"Нуралсалай талаар хорёод гаран онуудайнгаа байдалда орогдохо болоно гү?" - гэжэ асуухада, нуралсалай болон эрдэм ухаанай министр С. Намсараев иигэжэ харюусаба: "Үшөө доройтошоогүй һаамнай, һайн бэлэй..." Ойлгосотой: хорёод гаран ондо үхибүүды ород эрдэмдэ бүгдэ дээрэнь һургаанһыгү байхада, арад зон тиймэ ехээр доройтошоогүй һэн. Харин мүнөө хүүгэды хүсэд дүүрэн эрдэм үзүүлээгүй болбол, тэдэниие һохор, дүли болгожорхихонтой адли.

Юһэн харын дүнүүдээр абажа үзэхэдэ, республикын бүридэмэл (Россия ерэхэн мүнгэнтэй хамтарһан) бюджет

1. УГЫТЭЙ ХҮН УРУУ ДУРУУ

министерствэтэй зүбшэһэн, урда неделидэ Правительствын Түрүүдэгшын орлогшо А. Жильцовой хүтэлбэри доройтогшын зүблөөндэ хабаадаһан, хожомынь тус тустай эдэл мүнгэ алтаяа хубаарилан түсэблэдэг ноёдоороо амьтаран уулзаһан, ямар аргаар энэ тохёолдон ерэхэн хүндэ хүшэр ушар байдалһаань гарсагдаха гээшэбибди гэжэ яһалал дундаа дуугаралсаһан байгаа ха юм.

Абдараар дүүрэн алтатай, амбаараар дүүрэн зөөригэй байха ёһотой гэжэ анхан саһаа мэдээжэ юм ааб даа.

"Артхашастра гү, али гүрэн түрэ хүтэлбэрилхэ эрдэм ухаан" гэхэн эртэ урда сагта Энэдхэг орондо санскрит хэлэн дээрэ бэшэгдэһэн (манай эрын урдахи 4-3 зуун жэлдэ ха гэхэн баримтанууд бии) судар соо иигэжэ хэлэгдэдэг: "Хаан болбол арад зон соогоо аюулай тодорхогүйн түлөө оролдохо, хэрбээ аргагүй бии болоод байгаа һаань, саража шадаха ёһотой. Бүхы эрмэлзэл хүсэлыннь энээндэ зориулагдаха, тийхэдэнь гүрэн түрэн баян, амгалан тайбан байха, илангаяа жасадан алтан мүнгэн элбэг, дүүрэн байха ёһотой". Жасые баян байлгаха хэрэгтэ һаад түбэг хэд ушаруулаб гэхэдэ, дотоодын талаһаа ноёд һайд, гадаадаһаа - харин дайсад болоно". Нүүдэй хэдэн жэлүүдтэ хүхихэ баярлаха юмэнэй үсөөн болоһондо дадашошые юм аабзабди.

Мүнгэнэй үнэ сэнгэй уналга харын 2 процент дээрэ тогтоо, нёдондоной жэлэй юһэн һаратай сасуулаха, зайн гал үйлэдбэрилгэ 22 процентээр дээшэлээ, үнгэртэ металл малтан

оршынгөө талаар 61,5 процентээр дүүргэгдэе: өөһэдынгөө олоһон олзоор - 74,2 процент, гаргашын талаар - 55,2 процент. "Манда хэрэгтэй мүнгэнэй 54 процент энэ жэлэй бюджеттэ хараалагдаһан бэлэй. Ерэхэ жэлэй бюджеттэ үшөө хаһажа байнабди. Яагаад саашаа ажаמידарха ёһотойбибди?" - гэжэ Загарайн районной захиргаанай толгойлогшо, Арадай Хуралай депутат А. Цымбалюк финансын министр Г. Шлыковаһаа асууба.

420 миллиард мүнгэнэй орондо 97 млрд. элүүрые хамгаалгада хараалагдана.

"Өөһэдынгөө олоһон олзо дээрэ ажаһууха ёһотойт!" - гэжэ министр харюусаа.

Республика доторхи үйлэдбэрийн доошоо унажа байхада, тэрэ олзоннай хаанаһаа олдохо байнаб? Энэ жэлдэ предпритинуудта ородог инвестици 39 процентээр доошолоо гэжэ мэдэнэбди. Оройдоол 9 проц. предпритинууд хүл дээрэ лаб тогтожо байна. Энэ жэлдэ Россия регионүүды тэдэхэ фондһоо 864 млрд. үгтэхэ аад, 400 млрд. хүрэхгүй мүнгэн абтаа гэхэдэ, ерэхэ жэлдэ хараалһан 681 млрд. гаранһаа бүлтэһынь манда үгтэхэ гэжэ найлаһаад бэшэ.

"Москваһаа үгтэһэн трансферт үри зээлиэ түлэхэдэ гарашааар байна биһу", - гэжэ Арадай Хуралай бюджетэй, финансын, налогуудай болон банкнуудай талаар комитедэй түрүүлэгшэ В. Саганов һэргылэн хэлээ.

Үри зээли - республика дотор түлэгдэхэ ёһотой мүнгэн - 6 триллионһоо дээшэлшоод байна ха юм. Энэмнай республикын бүхэли жэл соо үйлэдбэрилэгдэхэ бүхы продуктын (эд зөөрийн) үнэ сэн гээшэ! Бидэ түхэрээн жэл соо 1997 ондо ажаллаад, үнгэрһэн жэлэйнгээ үри арай гэжэ түлэхэ жэһээтэйбди. Тийхэдэ арбаад аймагууднай оройдоол 9-10 хуби өөрын олзотой гэжэ бү мартаа.

Республикын бюджетэй эгээлдоодо хэмжээнһээ (финансын министерствын тодорхойлоһоной ёһоор) оройдоол 35-40 процентинь үнэн дээрээ экономикын болон социальна халбаринуудта хүрэхэ ошохоор байна.

"Хэрэгтэй мүнгэнэй 35 процентын бии байхада, хэһыье гэр бараа бодхоохомни гэжэ ажал эхилхэгүй, иимэ хашарһа хармаан соогоо хээд, курортдо амархаяа ошохогүй, - гэжэ В. Саганов хэлээ. - Иигэжэ бюджеттэ бүридүүлжэ байхамнай гайхалтайшые, харамтайшые..."

В. Саганов: "Мүнгэнэй дутууда хэншые гэр бариха эхилдэггүй."

Үнгэрһэн долоон хоногой эхинһээ Президентын, Хуралай болон Правительствын байшангуудай урдахи талмай дээрэ эмшэдһээ эхилээд, энергетигүүд хүрэтэр буһалгаһан ерэхэн байна. Тэдэнэй эриэлтүүд булганда мэдээжэ. Тэдэнэй тоодо - засаг баригшадые гэмнэһэн, тушаалнуудһаань буухыень эрилтэ табиһан байна.

"Закаменск хото наһаа дүүрэхэ шатадаа хүрэхэ ерээд байна, - гэжэ Захааминай аймагой захиргаанай толгойлогшо В. Соктоев гашуудал дүүрэн хоолойгоор хоорэдэхэдэмнай хэлэбэ. - Урдань хотомнай аймагаа үргөөд байгаа, мүнөө түбэг татана: шийдхэхэгүйн аргагүй асуудалнуудые урдманнай табина. Джидаккомбинатай, "Туяана" нэгдэлэй ажалые хэн даажа абаха шадалтайб?"

Абьягүй замхашаһан оньһон түхээрэлгэнүүд, машинанууд, ажалгүй зон, арай гэжэ аһажа байһан пешэнгүүд-котельниүүд... Улаан-Үдэ хотын хүйтэн, бүдээн гэр байранууд университадэй хэһээд үнгэрэгжэ болохогүй жэхэрүүн нуралсалай таһагууд... Үхэр буунуудай һомоор үлти буудуулаагүй аад, үхэлэй аминда дайрагдаһан хогонууд энэ зүблөөн дээрэ һуухада нодэндэ харагдахадал гээ... Сэлэцдэнь байһан дунда һургуули хаагдажа, юһэдэхи класта ондоо һууринда ошохоёо, арынгаа сүүмхэдэ хартаабхаяа мүнэһэлжэ байһан хубүүхэн... Үбшэлоод, аймагай больнидада хүрэхэ ошохо, мүнгэншые, бензиншые оложо ядаһандаа, сүхэршөөд хэбтэһэн хүн...

"Жасые баян байлгаха хэрэгтэ һаад түбэг хэд ушаруулаб..." Хоорэддоогоо удаадахи номерто үргэжэ үлэхэбди А. АНГАРХАЕВ.

ЯАЖАШЬЕ ҺААНЬ, УБЭЛЖЭХЭЛ БЭЗЭБДИ"

Бүри сентябриин тэн багаар, тарья хуряалгын түлэг ябажа байхада малайнгаа үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ тушаа эндэхи гүүртэ, фермэнүүдэй малһад һаналаа табижа эхилээ юм.

Тарьяшада ажахынуудай Түпхэнэй нэгдэлэй Хужарай, Шэмхын, Могой-Горхойной һу һаалиин фермэнүүдэй һаалишад, малһад гол түлэб өөһэдынгөө хүсөөр үнээдэй байрануудые арга шадалаараа заһабариха, дулаалхынгаа хажуугаар, хуряагдаһан тарьялан дээрэнэ һолоомо баһал өөһэдөө зөөжэ захалаа һэн.

- Манай отделенидэ үбэлжэлгын үедэ малай эдихэ 3500 центнер үбһэн нөөсэлэгдэнхэй. Фермэ, гүүртэнүүдтэ хүсэд хүрэхэ һолоомоншые зөөгдөө. Тайтагарай фермэдэ малай байра үбэлжэлгэдэ гол түлэб бэлэн болгодоо, - гэжэ Шэмхын отделение эрхилэгшэ Г.А Зверев хэлэнэ.

- Арга хургаараа ородожо хүдэлхэ, яажашые һаань үбэлжэхэдэ зон аабзабди. Энээндэ бэлдэхэ хүдэмэри дүүргэгдэнтээ, һүүлэй жэлүүдтэ һу һаалиннай доошолжол байна. Энэ жэлэй үнгэрһэн 10 һарада үнээн бүриһөө 800 хүрэхгүй килограмм һүн һаагдаа. Ерэхэ үбэлдоошые тэрэмнай дээшлэхэ гэжэ хэлэхэнь хэсүү. Үнээдтэ эдоулахэ тэжээл тиймэ элбэг бэшэ. Шанарыншые һайн гэхын аргагүй. Нүгөө талаараа һаанһан һүсэ, өөһэдынгөө буйлууһан тоһо, зөөхэй худалдажа яданабди. Юрэдөөл һу һаалин ажал уруугаа орождо байна, - гэжэ Могой-Горхойной фермые дагша А.Д. Дарицаева хэлэнэ.

Эдэ бүгдэһөө тобшоһон хэлэхэдэ, малай тэжээлэй тиймэ элбэг бэшэ, мүн өндөөшые бэрхшээлүүдэй тохёолдоошые, али аргын оложо, булта оролдон хүдэлжэ, эндэхид үбэлжэлгые муу бэһээр үнгэрэхэ аабза гэжэ найдахаар.

В. ШАГЖИЕВ. Түпхэнэй аймаг.

ДАНШЬЕ АЙМШАГТАЙ БЭШЭ

Малай эдихэ тэжээлэй хүсэд хүрэхөөр бэлдэхэдэһэн ажахынуудта үбэлжэлгын шэрүүн хүйтэн ханшые дан аймшагтай бэшэ ааб даа.

Энэ талаар харахада аймагай "Гигант", Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд, тарьяшада ажахынуудай "Мухар-Тала" эблэ гэхэ мэтэ ажахынууд байһа ондо малдаа эдоулахэ үбһэ, мүн шэмтэ тэжээлшые яһала горитой нөөсэлжэ шадаад, үбэлжэлгые бараг һайн үнэргэхөөр хүдэнэ.

Жэһээлхэдэ, "Гигант" колхозойхид (түрүүлэгшэнь А.Т. Стопичев) үнгэрһэн сентябриин тэн багаар бүхы сабиһалангуудайнгаа, олон жэлэй ногоо тарихан газарайнгаа ургаса хуу хуряажа абаад байгаа юм. Бүхыдэнь 14,6 мянган центнер һайн шанаргай, хура бороодо ороогүй үбһэ абажа шадаа. Сило болон витаминтай ногооной гурил нөөсэлжэ түсэбөө дүүргээ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Б.Н. Чимитов) 12,8 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэй һэн, тэрэнэ зарим тэды үлүүлээ. Үнээдтэ эдоулахэ силостэйшые.

Мүнөө эдэ ажахынуудай фермэ, гүүртэнүүдэй коллективүүд малайнгаа байрануудые дулаалжа заһабариха, үбэлжэлгэдэ бэлэн оронхой. Үбэлжөөнүүдтэ үбһэ, һолоомон зоогдэнэ.

Тийхэдэ тэжээлээр дутамаг "Дружба", "Талецкий", Үнэгэтэй совхозуудта малай үбэлжэлгэ хүндэһэн байхаар хэлэсэгдэнэ.

С. БАЗАРЖАПОВ. Загарайн аймаг.

Абдарнай дундаршоо.

абалга - 11 процентээр, түлишэ бэлдэлгэ - 2 процентээр нэмээ гэжэ Н. Атанов мэдээсээ. Сентябрь һарада промышленна үйлэдбэрийн 15 халбари нёдондонойхиһоонь һайн дүн харуулаа, юһэн харын туршада худалдаанда гараһан продукция бүтээгдэн гараһанһаань, 4 процентээр бүдюу болоо.

Тэдэ энэмнай оройдоошые экономикын заһарһанай тэмдэг бэшэн харамтай. 64 процент предпритинууд гарза эхэтэйгээр ажаллана. Республика доторхи үйлэдбэрилэгдэг бүхы эд зөөри 11 процентээр бага болоо, промышленностьда - 13 процентээр доошолоо. Барилгын материалнууд 19, машина бүтээлгэдэ - 27, модо болон саарһа-целлюлозо хэлгэдэ - 62 процентээр үйлэдбэри унаа. Хүнгэн промышленность сүм дээрээ 39 процентээр хохидоо. Угайдахада, орооһо тарьян гектарһаа нэгэ центнерээр бага суглуулагдаад байна. Мяхан - 16, һу - 2, үндэгэн - 21 процентээр багадаа гэжэ хэлээ... Малай тоо хорооно, түд муу абтана... Республикын экономика эрид доройтожо байна... Шагнаһан хүнэй толгой сооро сохижорхино гү гэжэ һанахаар тоонууд... Хэрэг үйлымнай хэлтисһөөд унаһаяа байһаниие, хэзээдэ бүри унашоод хэбтэжэ байһаниие эдэ тоонуудшыгүгөөр бидэ өөһэдөө мэдэнэбди: үбгэд хүтисэдэй пенсияе абахагүйгөөр, хэдэн һараар абтадаггүй салингаараа, айшанайнгаа ерэхэдэ, шэрээ дээрээ шэмтэй эдээ, шэлтэй архи тэрэ доронь табижархиха шадалгүй болоһоороо... Бүгдэдынь бү тоолое: арад зоной дунда аюул тодортоод байна гэжэ мэдэрэе!

"Промышленна үйлэдбэрийн доошоо уналга 30-40 процентдэ хүрөө һаа, гүрэнэй индустри һандаршадаг. Манай экономика аюулта байдалда ороод байна, - гэжэ министр Н. Атановай хэлээгүйдэнь аргагүй байгаа.

"Экономико болон социальна ажабайдалые хүтэлбэрилхын талаар онсо хагуу гурим тогтоохо захиралта гаргахамни", - гэжэ Президент А. Потапов мэдүүлээ. - Энээн тухайгаа

Эртэ урда сагай Энэдхэгэй судар Артхашастра": Жасые баян байлгаха хэрэгтэ һаад түбэг хэд ушаруулаб..."

Россия Федерацийн Президент болон Правительствын Түрүүдэгшэ хоёрто дуулгахамни. Захиралтамни неделин һүүд багаар гараха"

Бүри урдань, А. Жильцовой хүтэлбэри доройтогшын зүблөөн дээрэ элүүрые хамгаалгын министр Б. Бальжиров энээн тухай иимэ бодол хэлээ һэн: хаанашые, юундэшые хүрэхэгүй мүнгэ бюджеттэмнай һомлоходогнай, бидэ яаха зонбибди - ямар больнидануудаа, һургуулинуудаа хааха болонбибди, ямар баримтануур хүниие ажаллаһань гаргаха, үндэһэн хууляар үгтэһэн эрхыень хаһаха, хашаха гээшэбибди, али онсо гурим тогтоогдохо юм гү?!

ТЮЛЭЛ

НЭГЭТЭ "Клоун-шоу" гэхэн дамжуулга телевизортгэ хараад энэжэ жаргабаб. Ямаршы ханаамгай, өөрэ зон иимэнүүд зугаа ханадаг юм? Зугааньшы зугаа, үшөөл саанаханаа нилээд юумэтэйхэн: гансахан хэрээн медалья газаа гарахадаа - дэгэлэингээ энгэртэ, гэртээ ороходоо - самсадаа, унтахадаа - майхадаа шагтагалжа халадаггүй хонин хүниие харууланнаан уламжалан ухаа абажа, гүрэнэй хайра болохо орден, медаль гэшшэдэ хүнэй өөр өөрын элдэбын хандаса ханаандамни ороодхибо. Тиигээд энээн тухай бэшэдээнми хүрээбэ. Эдэ булта үнэн болохон ушарнууд, манай үеын юм. Зүгөөр нэрэнүүдын ондоо болгогдохон даа.

УЛААН-ҮДЭ хотынгоо олоной шуулуур дээгүүр юу хээ хонирхон шэншэжэ ябагарни, ханын хаягаар газарта дэлгээтэй ороогожо дээрэ хуушан-хаашан суурга, мохоо хүхэ, хюрөө гэхэ зэргын ноб-шын дунда жэртээр табяатай арбаад медаль, Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай болон Улаан Одоной орденууд байжа байхадань, гайханданаа эзэнхэнь: "Энэ танай гү?" - гээд асуужархибаб. Яхамнишы гэшшэб? "Миниил бэд даа, бэшэ хэнэй шагнал худалдажа байгаа гэбши?" - гэжэ тэрэ үбгэжөөлн өөнтэглөөн дундаа үбэрһөө орден медалиингаа дансануудые гаргажа, нодондэмни няана. - "Үбгэжөөл, хүлисэгты! Өөрынгөө шагнал худалдажа байха юм гэжэ ухаандамни ороогүй", - гэбэб. Тэрэмни нэгэ бага нуудхаржа: - "Тээд, яахабши? Эдэмни хэндэ мүнөө хэрэгтэй гэшшэб? Нэрэншые шагнал бэшэ, түмэр түдэгэ, железкэ болоо ха юм. Мэндэ дээрээ хүнэй абаа хаань худалдажархёод, нэгэ садатараа эдэдэ үхэхэ нэм. Пенсийше үгэхэгүй, юун боложо байна гэжэ хананаши?" - гэбэ.

ДАЙНАЙ жэлнүүдхээ хойшо уулзаагүй нэгэ нүхэртээ гэнтэ магнай тулган уулзашабаб. Тэрэ саг тухайдаа ярилдаан соогоо хөөрбэбэ:

- Япон дайнда хабаадаһан дайнай ветеран тоотой юм агша хаб. Япон гэшшэтэйнь дайлагдахаа байха нэгэшые японие мүнөөш хүрэтэр нюдэ амандаашы хараагүй хүнби. Тиихэдэ албанһаа табигдахадамни, ори ганса ээд медальхание зүүлгэжэрхинэн юм. Харин тэрэн түрэдэг байшоол.

- ?!

- Тиймэ даа, тиймэ, түрэдэг гэнэб. Дахуул хэдэн олон медаль Совет Армин юбилей бүхэндэ үгэдэг лэ. Үшөө Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын орден, нэгэ медальтайгаар "эхирлэжэрхёо" бэлэй. Үхэтэрни, үшөө боод болохо гэшшэ гү гээд бүри хурамхи болоод хүлээжэ байнхайб, - гээд, ташаганаса энээнэ. Үзэгдөөгүй габьяа туйлаад, иимэнүүд шагналтайб гэжэ найрхажа байгаагүй, үнэн сэхэ шэгээрээ аад, үшөө шогтой зугаатай үбгэржэ ябаһандань үнэхөөрөө баярлажа, хоюулан эльгэ хаталданабди.

ҺҮҮЛЭЙ арбаад жэл соо Батахай забда залигүй маани уншажа, эрхэ сүлөөгүй мухарюулдаг болонхой. Орден, медалья зүүгээдыше ябахань гарагдахаяа болишоо. Урдань залуудаа урдалхуу, сорьёотой, сортоотой ябанан юм гэжэ үетэиний хэлсэхэ. Нэгэтэ "Эсэдын дайн" гэхэн буланда Батахайн дүрэ зураг хэрэгтэй болоод, гэртэн зорюута ошожо, өөртэн хандабаб.

- Та олон томонууд орденотой, тусгаар габьяа ехэтэй сэрэгшэ ябаһан байнат. Тэдээнээ зүүгээ, дүрээ абхуулыт гэжэ зорюута иимэ хэрэгээр эрээб, - гэхэдэмни:

- Үнинэймни минии дүрэнүүд байһан байха тэрэ хургуулар, клубта. Тэдэниие оложо хэрэглээрэгты. Мүнөө байг даа, - гээд, дургагүйн эли, абыагүй болоод, эрхэ таташаба. Иигэхэ гэжэ ханаагүй ушарһаа бишые тулгардаад абыагүй нуунаб. Урмаа хухархан минии ханаа заһахаяа, тийгээдыше ехэ дадал далай зон хэн туладаа намда дүтлөөд хэлэбэ:

- Би дэмыдэ тутархана бэшэб. Дайнда үнэхөөр бэрхэ пулемётчик ябаһан хүн гэшшэб. Наашаа жүдхэхэн немецүүдые нэбшйтэр унагажа, урдаа байһан газарые хүнэй бээер оло

Шиирабайнгаа үхэхэхэдэ, хуурсагыше хэхэ дархан үгы байжа, округой промкомбинатда захиба. "Үхэхэдөө, үнээн хүтэй" гэдэгээр үнэн дээрэ үгылжэ эхилбэ гэшшэ ха. Үхэхэн бэе дээрэн үгэ хэлэхыень профкомой түрүүлэгшэдэ нютагай ноёд даалгаба. Эндэхи бэшэгдээгүй гуримаар бараг бардаатай хүнэй үхэхэдэ, колхозой түрүүлэгшэ үгэ хэлээд. Үшөө аймаг зургаанһаашы ерээд, шаналалаа мэдүүлхэ. Соло суугүйшые наа, юрын коммунистын үхэхэдэ, парткомой секретарь үгэ хэлээд гуримтай. Юрын боро юрьезнэйхидтэ профкомой гү, али зүблэлэй түрүүлэгшэ хүүшын үгэ хэлээдгэн. Мүнөө үгэ хэлэхэ болохон профкомой түрүүлэгшын мэдэхэ юумэн

шагналнуудыень хараад, зосоонь халуу урьна, гайханашые, атаарханашые. "Ямар хүн ябадаг юм? Эдээнээ зүүгээд, маанадайнгаа дундуур яларжа толоржо ябахыень хэн баряа гэшшэб? Халаг, би нэн найб! Юун олон орден гэшшэб? Эсэгэ Ороноо Хамгаалгын дайнай, Улаан Одоной аяар хоёр, үшөө Алдар Солын, энэ "Грюнвальдын хэрээһэн" - аяар табан орден, "Шэн зоригой түлөө" - медаль бага бэшэ, сэрэгшын эрхим хайра гэдэг хамнай - гэхэ мэтээр бодолгодо хатажа зогшоод байтарһы, "за, иигээд дүүрээ, ябахамнай бэд даа, эдэниие байрадань хээд", - гэдэхэлээр, гэнтэ хэрхээд гэхэндэл: "Би саг дары Шиираб тухай юу хээ бэшээд абахамни", - гээд, блокнодоо гаргаба.

басаганайн дуулахада, абаа үдэр бүхэндэ "Ширэ Бараевич" гэгдэжэ, хүндэ магтаалтай ябаһан шэнгээ ойлгогдобо ха. Энэ үедэ энээхэ үхинһөө бэшэ, хэншые эндэ нөлбохоёо дунаабагүй. Абаа бэшэг бэшэхэ бүрээ "Ерэгтэ сугтаа байа, хаягты тэрэ "калымаа" гэхэдэн: "Зү хэлэнш, ошохооб даа иигэдэ гээд гэхээр лэ энэ ха юм даа. Абаа оройдоо 57-тойдоо мордошобо."

Энэ хари газарта Шиираб татагасаһан ушар гэхэдэ нэрэ эхэнэр юм. Наһаараа хадам, тараагүй шара Пагма гээд залуубтар эхэнэртэй нэшхэлтэ болоод, анханда олзо бэдэрээтэ "калым бригадтай" ерэгтэ аа эндэ үлэшэһэн шэгээрээ. Пагма Шиираб хоёр айлыше гэхэдэ сугтаа байдаггүй, бэшэ юумэа гэхэдэ, дахалсалдаатай хэбэртэй, нютагай хоро хэлэтэнэй хэлсэдэгээр һа "үбнэ сабшалганаар үбгэниие болодог, үүсэ хээнээр үнэ болодог" гэлсэхэ. Арайшы тиимэ бэшэ хэн. Залуудаа хэд дахяад хүбүүдтэ унас мэхэлүүлһэн Пагма бүхэтэни үзэн ядадаг хэбэртэйгээ хөөрэхэ: "Гансал тэрэнэй түрэ "наймаралдааг, һаби гашалдааг, муухай амитад", гэжэ байжа яруугааха. Харн табияа шахаад, хоёрдоо инаглаайн хорхой хүдэлөөн гү, али юртэмсын жама ёһод дилдээ гү - юугээшы ойлгонг "шиирабталдашаба" хэн дэ Залуудаа мэхэлүүлхэ бүхэтэ түрэдэг Пагма хоёр мангэ хүбүүтэй, нэгэ басага тай юм. Сонгоол Шиираб Пагмында байхаар янзат эрьелдэхэлээрнэ: - "Энэ юр дяденькатай болодог гэшшэбиди?" - гэдээд, наһаар бүхэтэнгүй байһан эдэ хүүтэ тугархуу янза зүүүлхэдэ Шиираб хэмцээрхэжэ, түрэгшэ эндэһэ холодоһон байгаа. Тиигээдыше наа, холодо холодоогүй, халуун барисага татаалбагүй. Пагмань Шиирабаа найдуулан хэлээ: "Байгаарайши, эдэ хоё хүбүүдые түбхинүүлбэшы шамтаяа айл зон шэнгээ һуухабди", - гээд этигүүү Магад, энэ үеэр Шиираб бүр орден, медалья зүүгээд, яларга гаража ерэхэб, - гэжэ ханадагыше байжа болоо. Тэ Шиираб мүнөө энэ болоо хэбтэнэ. Пагма пиидхэлээд облобогүй, бээе барингүй, зон нодэндэ гутахана түбгшөөгөө эдээнэй гэртэ үлөөшы һа нюухадажа, ноһаа татаа соогоо нөлбохоёо пулаадайны шэгшэгээр буруу харан-хара аршана, аяар арбаад жэл үеө инаглаа, үнэр шэнгээ ха юм да Шиираб Пагмада үнэхөөр хайратай.

Хүрэгэ басаганинь харн тээшэ боложо, Пагма гэртэ урижа сайлуулаад, бэл сэлэгтэйгээр мордохобо. Абынгаа хоёр хурин хайрса абанхай, автобусто һууба.

Шиирабай басаганай нодонд бүүдүн шэнэһэнэй зуураа хэһэн хүшоо, дээрэн хүнэ саган тумэртэ "Замбалов Шиираб Бараевич 1925-1982" гэхэн бэшэлгэ халангү харагдахадал гэнэ. Эжытэ арбаад гаратайдаа алдана абатаяал хүн болохон эн басагадэ өөрын дүтын шуһан ондоо хүн үгы, хари холы танигдаагүй энэ нютаг гансахан хайрата абын дурасхаал энэ шэнэһэн үлэбэ.

Нэгэл шанартай юумэндэ хүнүүд гэнэи иимэ олон янза хандажа, өөр өөрынхээр сэгнэхэ юм байна гэжэ ханада хонин шэнги.

Д-Н. ЦЫРЕНДАШИЕН ажалай ветеран

ШАГНАЛНУУД ЭЗЭДТЭЭ ШАНАР ОНДООТОЙ

дахин бүрхөөһэн байхаб, хөөрхэй! Суута снайпер Номоконов табан зугаад хүниие хорооһон гэлсэдэг. Миниихи нилээд олон ааб бэд даа. Фашистыше наа, Гитлерэй баалластар ябаһан, эхэтэй, үритэй хүнэй хүбүүд лэ байһан байха. Тэдэнэй хүнэхэндэ зорюулжа, маани уншаха хүсэлтэйб. Тэрэ олон орденуудын хүнэй толгойн түлөө гэжэ ханахада, зүүдэһэмнишы хүрэхээ болё агша. Юрэдөө, энэ хэлэгшыемни хүндэ дам хөөржэ бү байгаарайгты, эдэбээр шашаадаха. Хэндэшые гүбэдшые гэдэггүй аад, танда үнэнөө хэлээрхибэ хаб, - гэхэдэн, ушарыень ойлгожо, саашань баадхангүй гаража ошобоб.

ЭНДЭХИ колхозой урдаа хараха уран модошо дархан наһа барашаба. Энэ дархан һамгагүй, ганса үрээ байдаг, эндэхшые нютагай бэшэ хэн. Хүдөө нютагайхид ондоотээһэ ерэнэн хүниие "оруул" гү, али "ерүүл" гэжэ илан нагад хэлсэдэг гэшшэ. Тиймэхэ Сонгоол Шиираб гэдэдэг байба. Тэрэншые үсөөн үгтэй, хүнөөр ниисогүй хүн хэн. Майн юһэнөөр үетэнэйнгөө үнэтэй хубсаһа үмдөөд, орден, медалья зүүгээд найрлажа, найгажа наджа ябахыа, бэхэнээ абаад, наашаа хараһан залуушуулар зуун граммдаад, эдэ хүндэтэй ветерануудаар утгашые түрисэлдээдгүй хэн. Нэгэтэ наймаанай үүдэндэ суглархан һамгад Шиирабые харажархёод ярилдаа: "Энэ Сонгоол Шиираб наһажаал болохон ха юм. Юундэ Илалтын үдэрэй боложо байхада, хоохон үбсүүтэй, гансаарханаа ябадаг бэ?" - гэжэ нэгэнэйнгээ гайхасагаахада, нүгөөдэнэ тодожо абаһаар: "Хэн шүдхэр энээнэй, тэрэ үедэ хаана ябахыень хараба үзэбэ гэжэ. Майтайл жадда орон нютагаа орхёод, энээгүүр зайжа ябаа юм бээ", - гэнэ.

Шиираб эндэхи пропискдашые ороогүй юм. Улаан-Үдэдэ ори ганса басагандаа пропискатай. Энэныше баһа нэгэ ухаантай хэн. Хабшамал хабтагай, "засыпнушка" гэршыен һайн байра болгохо хүсэлэнтэй хэн. Гэр абахын ээлжэндэ үнинэй бэшэгдэнги, хүлээһээр арбаад гаран жэл болоо, одоол дүтэлжэ байһан хэбэртэй. Энэ ушарһаа боложо, эндэхи нютагай зүблэлдэ Шиираб тухай ямаршы мэдээн байхагүй. Сонгоол

гэхэдэ, Сонгоол Шиираб гэшшэ саин абалгын саарһан дээрэ Замбалов гээд эндэхинһээ ондоохонор бэшэгдэдэг гэжэ сохом лэ мэдэнэ, бэшэ юушыегүй. Энэ "ноён" зүблэл зургаанһаа хэлэжэ, мүн таһагай милицие гуйжа, олоороо болоод ошожо, Шиираб дарханай ханза хайрсаг уудалжа, үнэмшэлгэ саарһыень үзэжэ, үсөөхэнөөршые наань, үгэ хэлэхэтэй боломоор ябуулга үүдхэбэ. Угайдахада, хурьгэ басаганинь Улаан-Үдэхөө үглөө-мүнөө буухаа байна ёһотой. Абыень арбаад жэл сар шэнгээр зараад, басаганайн урда нэрнышые һайса мэдэхэгүй байхамнай нютагаймнай нэрэдэ хоромжотой гэлсээд, оролдохо багтайнууд болобо ха. Ганса бэе Шиирабта юун ханза, тоохоо байба гэжэ даа, хоёр хүрин чөмоданайн нэгыень нээгээд онгилходоһон, боро юрын боршогой оёрто камерын резинээр хантарһан полистилен туулмагтай пампагар олон дансанууд гаража ерэбэ: паспорт, сэрэгэй билет, олон гэгшын орден, медалиин үнэмшэлгэнүүд. Эдэниие абажа тоолоһон таһагай милиционер дээрэ үргэн: "Нүхэд, аяар арбан зургаан лэ!" - гээд, эхэ гайхангяр зоной нуур харасагаана. "Энээнһээ урагша юугээ хэжэ байһан юмши? Шинии мэдээгүйдэ хэн мэдэхэ байгаа юм?", - гээд, профкомой ноён мээрхэбэшые, шангаар иигэжэ дуугархыа "ноёнтой эбгүй - ниютагай, нохойтой эбгүй - хормойгүй" гэдэг гэшшэ гээд, бээе барыба ха. Тэрэ үнэмшэлгэнүүдыень гар гарһаа абалсажа байжа уншаан, үзөөн болобо, гайхалсана, сожошые таталдана. Удаа дараалан, тэрэл чөмодан сооһоон анханда шинелиин хармаан байһан тууламга нээжэ, зосоохиение тоншорходоһон, олон орден, медальнууд ханхиналдан гаража ерэбэ. Эндэ байгаашад орденуудыень орден тээшэн, медалиение медаль тээшэн илгахыада, нэгэ улаан-алаг лентэтэй мүнгэн хэрээһэндэ ерээд торолдобо. Медаль гэшшэ гү, али орден гү? Дансыень олоод үзэхэдэ, гансашые ород үгэ байхагүй. Иигэжэ-тиигэжэ бүхы эрдэм ухаагаа гуйлгэжэ, "Грюнвальдын хэрээһэн" гэхэн Польшын гүрэнэй орден гэжэ тухайбад ха. Зүүн-урагшаа Хитадай Чёфынь хото хүрөөд бусыан гансашые орденгүй, хэди-еды гуулин медальтай профкомой түрүүлэгшэ энэ олон

Профкомой түрүүлэгшэ хэрэгтэйгээ буугажа абаад, парткомойнгоо даргада ошожо, Шиираб тухай хонинноо хөөржэ, ехээр гайхуулаба. Үнөөхи буулгажа абагша саарһыень баряа:

- Дороо ерэхэб, хүлээжэ байгаарайгты, - гээд зэргэлжэ байһан колхозойнгоо түрүүлэгшэдэ орожо, энэ хонинноо дам хөөрбэбэ. Тийхэдэн баряад орогшо саарһыень түрүүлэгшэ абаад, һайса уншажа танилсаад байхадаа: "Хай, би өөрөө үдэшлэтын үгэ хэлэхэмни гэшшэ ха", - гээбэ. "Хамаагүй, миниише хэлэхэдэ болохо юм бээ", - гэхэлээрнэ: "Тэрэ Замбалов... мм... саарһа руугаа хаража уншаад... Шиираб Бараевич гэшшэмнай партинабэшэ хүн ха юм даа, - гэхэдэн, нүгөөдэнэ абыагүй болобо. Шиирабые хүдөөлүүлхэдэ, сайлалга хэхэ гэхэн олоной эдээдэг газар ошожо үзөөд байхадаа, тоосоондоо элдэб жэмэс гэхэ мэтын табайгай юумэ нэмэжэ абахые түрүүлэгшэ даалгаад, байрадань ерэхэ, хуурсагай улаан сатин бүрээһэ нэлгэжэ, сугсагар бүрихы зонхилбо. Тэрэл үдэрөө үдэшлэн тээ Шиирабай хүрэгэ басаган хүрэхэ ерэбэ. Үглөөдэрнэ Сонгоол Шиирабаа хүүшын замда мордохоолгон боложо, арбан зургаан пионер улаханууд сугсага подуш-каханууд дээрэ табяатай хайра хүндэнүүдыень баринан, зоние түрүүлэбэ. Хүрэхэ газартаа хүрөөд байхадаа, нүхэнэй амһар дээрэ зогсоһон түрүүлэгшэ үйдхартай нуур зоёонхой, үгэ хэлэжэ эхилбэ: "Хүндэтэ нютагайхид! Эсэдын дайнда тусгаар шөт габьяа харуулан манай нютагай алтан гарта дархан Шиираб Бараевич Замбаловнай маанадаа, мүн энэ алтан дэлхэйгээ орхижо мордошобо..." гээд лэ, уран утанан магтаалай үгэнүүдые уһан шэнгээр урдахуулаба. Сонгоол Шиирабай амидыдань эдэ хайхан үгэнүүдэйнгээ заримыеньшые хэлээ наань, юун бэлэй? Шиираб урмашахал хэн ха даа.

Тээд яахабши, үнгэтэ юртэмсэ гэшшэмнай иимэл ха юм даа. Эндэ байгаашад Сонгоол Шиираб гэшшэмнай Шиираб Бараевич байһан байба, мүн иимэ олон орденотой, Сталинградые хамгаалсаһан, Варшавые, Прагые абалсаһан гэжэ һаял мэдэбэ ха юм. Абаяа мордохуулахая ерэнэн

ЭНГЭЛ

УГАЙНГАА БУРХАДТА МҮРГЭЖЭ...

h аяхан галзууд угайхидай (отогой) тайлган олоной хабаадалгатайгаар Улаан-Үдэһөө холо бэшэ, Гэсэрэй буусын дэргэдэ үнгэргэгдэжэ, ехэ буян дэмбэрэлтэй үйлэ хэрэг болоһон байна. Октябрийн 27-ной урда үдэрын (монгол барын 15-да) Гэсэрэй буусын хадануудай эзэдтэ галзууд угай бөөнөр мүргэл хэжэ, үглөөдэрын болохо тайлга тахихын зүбшөөл абahan байна.

ажабайдалайгаа хайн байхын түлөө сэдхэбэ. Барууни зүгэй бүхы хаадуудта - 55 сагаан хаадуудта, зүүни зүгэй 44 хаадуудта мүргэжэ, үри хүүгэдэйнгээ, аша зээнэрийнгээ харгыг сагааруулан мүргэбэ. Мүнөө үедэ харгын аюулай хойшолонайшгай, тэрэшлэн хүнгэн автомашинуудай олошорходо, гэнтын аюуланууд олон боложо байһаниинь мэдэжэ бшуу. Тиймэһээ харгын бурхадта эндэ сугларһан зон мүргэжэ, харгын гай усадхаха хэрэгтэ хабаадаба, бариса табиба.

болон бусад сагаан бөөнөр энэ тайлганда хабаадаһан, ехэ үүргэ бүтээһэн байна.

Монголой мэдэжэ заарин бөө Цэрэн абга галзуудуудай түлөө мүргөө (энэ үдэр тухай телефоноор мэдэжэ абаа).

Ушөө тийхэдэ Байгал-Хударын бөөнөр энэ үдэр нотагтаа мүргэжэ, галзууд угаа үргөө. Энэ үдэр тайлганда хабаадаһан зон даллага абаа, хурайлаа, бүхы муу муухайһаа, үбшэн зоболонһоо таримдуулаа. Тэрэшлэн халуун улаан шулуу долёжо, бөөнөр аршаанаар сүршэжэ, хүнүүдые таримдаа.

Иигэжэ галзууд угайнгаа ерээдүйн түлөө, залуу үетэнэй харгын захархын түлөө үнгэргэгдэһэн тайлган ехэ эмхи гуримтайгаар, ёһололой тон шанга эрилтэнүүдтэйгээр, олоной оролдолгоор үнгэргэгдөө гэжэ тэмдэглэжээр.

Хориин арбан нэгэн эсэрын аха заха галзууд угайхидай жэшээгээр уг бүхэн угайнгаа бурхадые тахижа, элинсэг хулинсагайнгаа буян бурханда хүртэжэ, эбтэй зетэй, ан-бун ажаһуухан болтогой!

Тээмэндэ бүхы буряад зоной түлөө, бүхы уг унгиуудай түлөө Ивалгын аймагай Сотниково тосхоной саана үнгэргэгдэһэн мүргэл, тайлган бүхы буряад зоной хайхан ерээдүйн түлөө үнгэргэгдэжэ, бусад угай (отогой) зоной ажаһуудалые хайжаруулха хэрэгтэ нүлөөлөө бээ гэжэ найдагдана. Хэн, хэнгүй, ямар угайб гэжэ илгаагүй, буряад утсаатнай хэтын хэтэдэ энхэ амгалан, элүүр энхэ, эбтэй эстэй ажаһуухан болтогой!

Б. ОРБОДОЕВА.

Уншагшадаймнай туршалгануудһаа

Лубсандашева Туяна Улаан-Үдын багшанарай колледжын 3-даху курсда хурадаг. Эздын аймагай Доого-Бургалтай хууригда түрэхэн. Нютагайнгаа хургуулида хуража ябахадга, шүлэг зохёожо туршадаг байгаа. Туянын зарим шүлэгүүд аймагай "Бүрин-Хаан" гэжэ һониндо толилогдоһон.

М. ШАНТАКОВОЙ фото.

АБЫНГАА МҮНХЭ ДУРАСХААЛДА

Абынгаа мүнхэ дурасхаалда
Аглаг хото Улаан-Үдэһөө,
Багахан энэ шүлэгхэнөө
Бэшэжэл хуунаб, зорюулан!

Хурьһэтэ алтан дэлхэй дээрэ
Хүнэй бөө оложо түрэхэн аад,
Хүсэгдэхгүй оршолоной

Холодон халибалши үйлэ
Дунда татаад.

Ооһор бүһэгүй
Оршолоondo дайрагдан,
Осолгүй аад, абамни
Орхёод намаяа ябаалши.

Туби алтан дэлхэй дээрэ
Түхэрээн наранай элшэ доро

Тобойтор табиһан бэе гү?
Тоолоод үгтэһэн наһан гү?
Хайратай абяа дурданаб,
Халуун шуһандаа

Хамга зонойнгоо дунда
Хажууханшагаар

Хөөрхэй абамни!
Шамаяа һанан,
Ходоодоол басаганшини
Хүсэдүүлжэ үрдэгүй

Хүргэжэ хүсэндэнь
шадхал бээб.

Хажууханшагаар бээ баряад!

Хөөрхэй абамни!

Шамаяа һанан,
Ходоодоол басаганшини
Хүсэдүүлжэ үрдэгүй
ажалыеш бүрин

Хүргэжэ хүсэндэнь
шадхал бээб.

Амаршалга

"МҮНХЭ НЭРЭТЭЙ, МҮНГЭН ЖОЛООТОЙ..."

ЯРУУНЫН аймагай Тулуунай дунда хургуулида орожо гарабал, уран

зөөлхэн харасатай, сэбэрхэн шарайтай, наһатайшые гэжэ һанахаар бэшэ, саб гэмэ бээтэй, даруухан зантай багшые золгожо болохот. Энэмнай тус хургуулин буряад хэлэнэй багша Цырен-Дулма Ивановна Ванданова гэһэн. Цырен-Дулма Ивановна бидэ хоёр үри зомди. Үүри зоной үгэ нэгэн гэдэгэй ёһоор, Цырен-Дулма бидэ хоёр нэгэ мэргэжэлтэй, нэгэ ажалтай, нэгэ адли ашаа жүдхэжэ ябадагтаа юм гү, али абари замнай адлирхуу байгаа гү, үнинэйл нүхэсэжэ, байһан харбайһанаа бултыень хөөрөлдэжэ, муу хайнаа шюунгүй хубаадажа ябадагтаа нүхэд зомди гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Цырен-Дулма Ивановна Ванданова Россин Федерациин арадай һуралсалай отличник болобо гэхэн амаршалга аймагайнгаа "Ярууна" газетын хууданда уншажархёод, магнайгаа хаха баярлабаб. Баяраа багтажа ядахадга, "Буряад үнэнһоомнай" буянтай, үнэтэй юмэн үгы һэмнай гээд лэ, баяраа мэдүүлжэ дурамни хүрээбэ.

Тийгэхэ мүргөө Цырен-Дулма үүримни бүхы наһанай зам нодонийм урдуур аржыса, тобойсо харагдахадал гээбэ.

Гүндын дунда хургуулиие түгсөөд, түрэл совхоздоо үлэжэ, ажалай амта арһа мяхаараа мэдэрээд, һүүлдэнь Агын багшанарай училищиде хураа.

Тэндэ хуража байха үедөө, арадай инструментүүдэй оркестртэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, Москва хотын Сьезднүүдэй ордон соо түгэсхэлэй харалгада буряад аялга хүгжэм эдэлүүлэн наадажа хууһаниинь харагдаа. Мүн тусхай дунда хургуулинуудай соёлой уран хайханай зональна харалгада Хабаровск хото ошожо, лауреадай нэрэ зэргэдэ хүртэһиень һананаб. Һүүлээрнь Хэжэнгэ, Яруунаараа багшалада. Унаһан малгайгаа абаха сүлөөгүй ябадаг

багшын ажал. Ажал, ажал... Ажалайнгаа хажуугаар Буряадай гүрэнэй багшанарай институтта нэгэ бүлэгтэ хамта хуража, 1973 ондо буряад хэлэнэй багшанар болоо бээйбди.

Тэрэ гэхээр Цырен-Дулма Ивановна нютагтаа, Тулуунайнгаа хургуулида буряад хэлэ бэшэг шабинартаа заажа, ажалай үндэр амжалтануудые туйлажа ябадаг, энээндэнь үнэн зүрхэнһөө баясажа ябадагыемни үүримни хайн мэдэхэ байха.

Энэ багшын кабинет соо бүхы наһаараа хэнэн, суглуулһан юмэниинь одоол баяндаа! Гадаһагүй газарта гэр бүтээжэ ороһон хүндэл адли, Ц.-Д. Ванданова юушыегүй, хооһон кабинетые түүхын, этнографиин, уран зохёолой музейнүүдһээ өөрөгүй удхатай болгонхой.

Иимэ оролдосотой, ажалша, абыластай, бэлигтэй багшада заалгажа байдаг хурагшадта атаархамаар. Тэдэнэй эрдэм мэдэсэ хэды шэнээн гүнзэгы байнаб!

Цырен-Дулма Ивановнагай шабинар аймагтаа болон республикада үнгэргэгдээг фольклорно һайндэрнүүдтэ, мүн жэл бүри болодог буряад хэлээр, литератураар олимпиадануудта тон эдэбхитэйгээр хабаадажа, хайн дүнгүүдые гуйлажа, багшынгаа ажалай үндэр амжалтануудые гэршэлжэл байдаг.

Цырен-Дулма Ивановна үүриее Яруунынгаа буряад хэлэнэй бүхы багшанарай зүгһөө үндэр шагналарнь амаршалаад:

Һүнэшгүй һүлдэтэй,
Зайлашагүй заяатай,
Буурашагүй буянтай,
Даашагүй даллагатай,
Дабашагүй хэшэгтэй,
Мүнхэ нэрэтэй,
Мүнгэн жолоотой
Ябахашни болтогой! -
гэжэ үрээһэб.

Ц.-Х. ЖАМЬЯНОВА,
Яруунын аймагай
Эгэтын-Адагай
дунда хургуулин
буряад хэлэнэй багша.

Арадаймнай аман зохёолой абдарһаа

БУРЯАД АРАДАЙ ДУУНУУД

Хэнэйшые мэдэхээр, араг зон өөһдүнгөө һанал, бодол, сэдхэл, унаг дуран, ажабайдалай олон асуудалуудта зориулжа, олон дуунуудые өөһэдэ зохёогоод, дууладаг байһан гэһэн ааб даа.

1950-1954 онуудта Буряадай багшанарай институтта хуража байхадга, Агын округһоо хурадаг оюутадһаа иимэнүүг дуунуудые бэшэжэ абаа һэм.

Цыбенжит Цыреновна ЦЫРЕНОВАҺАА юмэ дуунууд бэшэжэ абтаба:

Хэдын харгы хоёрлоод байна
Хазараа алая руунь табихам бэ?
Харахан зүрхэм хоёрлоод байна
Ханилаад альянтайнь ябахам бэ?
Уулын харгы хоёрлоод байна
Унагшаа алая руунь табихам бэ?
Улаахан зүрхэм хоёрлоод байна
Ушараад альянтайнь ябахам бэ?

Хатаржа шадахагүй морие
Хазарлаа, болёонше һаа, минии дуран.
Харахада ялигүй шамхантай
Ханилаа, болёонше һаа, минии дуран.
Уулые дабахагүй морие
Унаа, болёонше һаа, минии дуран.
Уулаха ялигүй шамхантай
Ушараа болёонше һаа, минии дуран.

Хабтагай Агынгаа харгыгаар
Хазартаа табидог һаа, гоё һэн ха.
Ханилһан ганса амартайгаа
Харалсаад тарадаг һаа, гоё һэн ха.
Утахан Агынгаа харгыгаар
Унагшаа табидог һаа, гоё һэн ха.
Ушарһан ганса амартайгаа
Уулаад тарадаг һаа, гоё һэн ха.

Аулгаржаб ТУГЖИЕВАҺАА бэшэгдэбэ:

Ара эхитэй Ага голнай
Аадархан бороодо үерлөөгүй.
Арбаадхан хоногой турша соо
Амаралхан шамайгаа мартаагүйб.
Хойноһоо эхитэй Ага голнай
Хонгогой бороодо үерлөөгүй.
Хорёодхон хоногой турша соо

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

Хүнгэрэг саһанһаа айнагүйб -
Хүдэхэн дэгэл дулаан даа.
Үбгэн жабарые угтахаар
Үнэн бэээ зэхэнхэйб.

Ханилһан шамайгаа мартаагүйб

Хазарта мориёо хүлэргэнгүй
Хадаяа хайшан гээд дабадаг юм?
Хамгахан зондо хэлсүүлэнгүй
Ханилаад хайшан гээд ябадаг юм?
Унагшал бороёо хүлэргэнгүй
Уулыень хайшан гээд дабууддаг юм?
Уладхан зондоо хэлсүүлэнгүй
Ушаржа хайшан гээд ябадаг юм?

Хэдынгаа оройгоор харахадам,
Харанхы манан соо наран байна.
Ханилһан шамайгаа һанахадам,
Харалсхын аргагүй холо байна.
Уулын оройгоор харахадам,
Ушар манан соо наран байна.
Ушарһан шамайгаа һанахадам,
Уулаһын аргагүй холо байна.

Багша Б.-Д. БАТОВОЙ суглуулбарһаа.

Үүрэй солбон

ОЛОН ҮЕ ЗАЛУУШУУЛЫЕ УРМАШУУЛАН БАЙГ ЛЭ!

"ҮҮРЭЙ СОЛБОН" гэхэн нэрэтэй залуушуудда зорюулагдаһан тусхай хуудаһаннай толилогдоһоор түхэрэн жэл болобо. Жэл гэшэ даншые ехэ хугасаа бэшэ. Гэбэшье, иимэ богонихон болзор соо үглөөнэймнай Үүрэй солбон улам гэрэлтэйгээр гуяарна. Буряад ороноймнай залуушуудда зорюулагдаһан "Үүрэй солбон" зохёохы замаа урагшатайгаар үргэлжэлүүлһээр. Урдаа табиһан зорилгонуудаа яһала бзелүүлжэ шадаа.

Илангаяа залуу үетэнэй дура сэдхэл татамаар материалнууд толилогдоо. Гэр бүлэ, залуушуулай ажабайдал, оюугадай сүлөө саг, сэрэгэй албан, тон туһатай зүбшэл, хургаал, дуралдалнуудые нэгэнтэ бэшэ энэ хуудаһандаа хэблэһэн байна. Залуушуулай һонирходог - инаг дуран, нүхэсэл гэхэн темэнүүдтэ зорюулагдаһан, мүн жэнхэни түрэл хэлэн дээрэ шүлэг, бэшэшые уран зохёол бэшэжэ, гуурһаяа туршагшадтай уншагшаднай танилсаһан байха. Тиэхэдэ һонирхолтой мурьсөөнүүд соносхогдоо, олон асуудалнууд табигдажа, харюу абтаа. Залуушуудда хабаатай темэ тон үргэнөөр хэрэглэгдэдэгээрээ "Үүрэй солбон" бэшэ хуудаһануудаа илгарна.

Задарюун, хүхюу, мэхэ гохотой "Шандаган" саг зуура болоод лэ өөрынгөө шог ёгто, хошон зугаагаараа, сэсэн мэргэн заабари, хургаалаараа маанадаа баясуулан зандаа.

Олондо мэдээсэл тараадаг "Буряад үнэн" һониной аха заха нүхэдэй нүлөө эндэ ехэ ааб даа. Дутуу дундыемнай, алдуу эндүүемнай

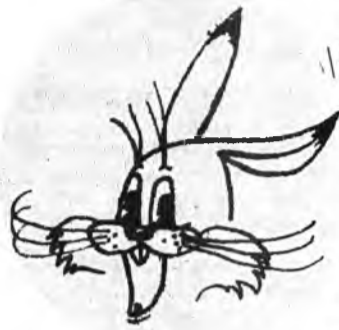
ойлгуулан, зохёохы үргэн харгыдамнай тулга болодог ха юм. Мүн Буряадай гүрэнэй университетэй буряад хэлэ бэшгэй факультедэй багша Любовь Михайловна Балдуева "Үүрэй солбон" хуудаһандамнай ехээн хубитагаа оруулна. Иимэ хүшэр хүндэ сагта залуушуудда аргагүй ехэ туһаламжа хэрэгтэй. Олоной анхарал татаһан, урмашаһан залуу үетэн дуратайгаар, эршэтэйгээр ажалаа ябуулна.

Буряад факультедэй журналистикын бүлгэм энэ жэлдэ дүүргэгшэд, "түрүүшын хараасгайнар" тусхай хуудаһаяа энэ дугаарта дуралдана. Тэдэнэр анха түрүүшын хуудаһа аха захатанаараа зүбшэжэ гаргаһан юм. Имагтал "Үүрэй солбон" хуудаһаяа нүдэнэй шэмэг болгохые ехэтэ оролдоно.

Саашадаа заншалта болоһон "Үүрэй солбон" хуудаһа үшөөл һонирхолтой болгохын тула үетэнөө, хүдөө нютагта ажаһуудаг залуушуулаа, оюугадаа, бүхы нютаг нугануудаа шэнэ дуралдал, заабари, һанамжануудаараа хубаалдажа байхыень уряалнабди. Ойлгоогүй, мэдээгүй асуудалнуудаа зүбшэн хэлсэн, сугтаа энеэдэе, баяр жаргал, уйдхар гунигаараа хубаалдаа.

"Үүрэй солбон" залиршагүйгөөр мүнхэдөө гэрэлтэжэ, олон үе залуушуулые урмашуулан байг лэ!

С. РАДНАЕВА.

ШАШАГ ШАНДАГАНАЙ

ШАЛГАЛТА ТУШААЛАН

ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

багшадаа аргадуулжа, "хэшээлдээ ябыш даа" гэжэ эрхэлүүлжэ һураһан таанадта дээдэ хургуулийн багшанарай анхаралаа хандуулаагүйнь гайхалтай байна ёһотой. һанажа аба: шамайе аргадаха хүн байхагүй.

Муу һураа һаашни, хургуулиһаа хаяжа болохо гэхэн хөөрөлдөө дуулажа болохош. һэргэлэн яба, тэрэшни үнэн дээрээ дайралдажа болохо. Тиимэ ушартай дайралдаһан оюугад элдэб мэхэ гаргадаг: тушаажа шадаагүй шалгалтата оондоо бүлэгтэй тушаахаяа оролдохо, үбшэлһэн тухай элдэб үнэмшэлгэнүүдые хаанаһааб даа олоод асарха, багшанартаа эдилгэ үгэхээе туршаха, академическэ амаралта абаха.

Дээрэ тоологдоһон бэрхшээлнүүдэй ушархагүй тула яагаад һураха хэрэгтэйб? Үдэр бүри хэшээлдээ ошо, түрүүшын партада һуу, даабарияа үгтэһэн үдэртэнь дүүргэ гэхэн дабхар заабаринуудые үгэхэнэй хэрэггүй. Тиимээр һурадаг оюугад үсөөн байдаг, тэдэшни ямар нэгэ оондоо "талхаар" хэгдэһэн зон.

Нэн түрүүн шудалдаг зүйлнүүдээ бэшээд, тэдэниие "хүнгэн" ба "хүндэ" гэхэн хоёр бүлэг болгон хубаажархи. Ямар нэгэ дуратай зүйлөөрөө онсо шалгархаяа оролдо. Магад тэрэ зүйлэйш багша хүндэ сагта туһалжа болохо. Өөрөө даабарияа дүүргэхээе залхуураа һаа, али тэрэниие дүүргэхэ шадалгүй һаа, нүгөө бүлэг соо тон шиниихитэй адли даабаритай оюутаниие бэдэржэ олоорой. Энэ ушарта олоһон тэрэ оюутаншни шамһаа тэнэг бэшэ, бэе бөөдөө туһалха хэлсээ баталжа шадахабди гэжэ найдаха хэрэгтэй. Үгы һаа тиимэ даабари "залуудаа" дүүргэһэн аха курсын оюутанай дэбтэргү, али хүнэй ухаанда таарама хүлһэ тэдэндэ түлөөд, даабарияа дүүргүүлжэ арга олохо.

Багшанарайнгаа абари зан мэдэжэ абаха тон шухала. Багша бүхэн өөрын нэгэ онсо эрилтэтэй байдаг. Хэн нэгэнэйнь бүхы лекцинүүдтэ ябаха шухала, нүгөөдэнэйнь шалгалтада заалһаа конспект хэрэгтэй байха. Шалгалтын

үедэ урид бэлдэһэн хэрэгсэлнүүдые шада-мараар хэрэглэжэ һураа һаа, шэнгэхэгүйт. Тиимэ хэрэгсэлнүүд (шпаргалка) ямаршые сагта байдаг байгаа, байхашые гэжэ һанагдана. Тэдэниие үгы хэхэ гэхэн зорилго урдаа табиһан багшанар ушардаг. Хэрэгтэй зүйл гэжэ юундэ ойлгодоггүй юм? Ядахын сагта тэрэниие бэлдэжэ, саарһан дээрэ буулгажа бэшэхэ үедэшни тархи руушни зарим юмэниинь орохо болохо ха юм. Тэрэниие бэлдэхэ хэрэгтэ баһал уран гар, һүбэлгэн ухаан хэрэгтэй. Тэдэниие нюухада, нюуса хармаанууд, хамарай аршуулнууд, шугам, саарһан, гутал, хубсаһан гээд ехэ туһа хүргэдэг. Теэд тон шухалань - тэрэнээ хэрэглэжэ һураха.

Иигээд шамаяа шалгалта тушаалгада яһала бэлдэбэ хаб. Хэшээлдээ ябаагүй һаашни, хургуулиһаа болжуулжа, мүнгэ түлүүлжэ гэжэ таанадые айлгаха. Теэд оюутаниие ямар хүсөөр дуралгүй лекцидэнь һуулгахабди? Тиимэ хүсэн үгы хаш. Ямар багша хэрэргэ хэрэгтэй, хэр һонин лекци үнгэргэдэгыень аха нүхэдһөөнь һуража абаарайгты. Һонин бэшэшые һаань, заал һаа һууха гэжэ багшынгаа гаараа хадань, ехээр уйдаһанай хэрэггүй. Тэрэ хэшээлдэнь ороод, сагаа өөртөө туһатайгаар үнгэргэжэ болохоор ха юм. Жэшээлхэдэ, унтаха, бэшгэ бэшэхэ, һонин ном ушаха, элдэб наада наадаха, оондоо хэшээлэйнгээ даабари дүүргэхэдэ юундэ болохогүй юм?

Оюутадые буруу харгы руу залажа байна гэжэ намайе харааха зон олодо. Теэд һая ерэнэн далижаагүй дальбараануудта туһа хүргөөгүйдэ аргагүй гэжэ һананаб. Мэхэ гохо хаа-яаниинь хэрэглэхэдэ, хүндэ харша нүлөө үзүүлхэгүй Арсаха гү, али үшөөшые һонин мэхэ гохо мэдэхэ зон оюугадаг тэрэнээ хубаалдыт. "Буряад үнэнэй" хаягаар "Шандаганда" гээд бэшэхыетнай дуралданаб. ШАНДАГАН.

"ХҮДӨӨГЭЙХИД ЯАХА БОЛОНОБ?"

ХҮДӨӨ ажахымнай мүнөө үедэ урагшаа дабшан хүгжэжэ байна гэхээр бэшэ. Бүхы ажабайдалай доройтоод байхада, энэ ойлгосотой ааб даа. Гүрэн түрын шахардуу байдалда ороходо, энэниие эгээ ехээр хүгшэд залуушуул, тиэхэдэ хүдөө ажахыда хабаатайшуул бэе дээрээ үзэдэг гэлсэгшэ. Хэдыхэн арбаад жэлэй саана хото хүдөө хоёртой хоорондо нягта холбоогой түлөө суглаан, зарлигууд гаража, хотоһоо онһон техникэ, мэргэжэлтэд хүдөө нютагуудта эльгээгдэдэг болэй. Мүнөө хүдөөгэйхид хото городуудые бүхы арга шадалаараа "эзэлжэ" байна.

Өөрын гэр булгааһагүй, һайн ажалгүй, мүнгэ салингга саг соонь абангүй хотодо ажамидардаг, али өөрынгөө нютагта мүнгэнэй зүйл маргаад, телевизорһээ ондоо харахашые юумэн үгы байхада - энэ хоёр сооһоо юуниинь дээрэ, хүнгэн юм, хэн хэлэхэб?

Гэртээ ошохоодоо гү, али үетэнтэйгөө уулзажа, нютагтамнай юун болоноб гэбэлһи, нэгэ хэды һони дуулгаад, залуушуул архидана, хэхэ юумэн үгы гэдэг болонхой. Гэрээ хаагаад, гэр бүлөөрөө нүүхэ, зөөхэ ушарнууд бүри олошорно. Гансал адууһа малаа хаража байһан һаһатайшуул, дунда һаһанай хүнүүд тоонто гуламтала орхихогүй юм бээе гэжэ найдагдана. Энэ ушарта, илангаяа хүдөөгэй залуушуул хүндэ байдалда оронхой. Үетэн сасууганай "милици - полици, наймаашад" ябахада, хүнэй

досоо элдэб һанаа бодолнууд, атаархалшые түрэдэг ааб даа...

Хүдөөдэ хэхэ ажалгүй, мүнггүй саг ерэнхэй, яагаад ажамидарха болоноб гэхэн асуудалаар залуушуудда хандаһан байнаб.

Намсарай Т., 20 һаһатай:

- Энэ зун сэрэгэй алба дүүргэжэ ерээб. Сэрэгэй урда тээ жолоошон мэргэжэлтэй болоо һэмби. Теэд ажахыда ажалгүй. Мүнөө гэртэхиндээ туһалаад байнаб. Саашадаа юу хэхээ мүнөөгөөр мэдэнгүйб... Байдалнай заһарха юм бэшэ гү?

Иимэрхүү харюунуудые нэгэнтэ бэшэ дуулахаар. Хотын элеваторай дэлгүүртэ шараһан мяха (шашлык) худалдажа байһан залуу эхэнэрнүүдтэй хөөрөлдэхэдэми, нэгэниинь иигэжэ хөөрэнэ:

Галина У., 26 һаһатай:

- Нютагтаа ажалгүйдөөд, жэл шахуу мүнггүй байхадаа, иишээ ажал бэдэржэ ерээб. Өөрынгөө дураар, мэргэжэлээрээ хүдэлмэри олохо гэшэ хэсүүхэн ааб даа, эндэ ажал олотороо яһала юумэн үзэгдэбэ гэшэ. Мүнөө хамтын байрада хүбүүнтээ харын 170 мянга түлөөд байнаб. Хэды салин гэжэ даа... үдэр үдэрһөө болодог. Һайн худалдабал - 30-40 мянга хүрэхэ, муу ябаһадань - юушыггүй һууха зэргэтэй болохош.

- Иимэ ажал сэдхэхэдэтай хэр таарама байнаб?

- Дэлгүүргээшэмнай дэлгүүр. Түрүүшээр хүндэ байгаа, хүнүүдэй хэрэлдэхэ, хашхаралдахада, тааража ядадаг һэнби. Мүнөө бараг шэнги. Али өөрөө тиимэ боложо байгаа юм гүб?.. Ходо дааража, үгышые һаа,

халуун наран доро ябаха гэшээш балайш һайтай бэшэл даа. Теэд хүбүүгээ хургаха хэрэгтэй.

- Нютагтаа ошоно гүт?

- Нэгэл заһарай гарахада, гэртэхиндээ туһалхаяа ошодогби. Эндэһээ эдеэ бараанай зүйл абаашанаб, тэдэмнай арга боломжоороо бидэндэ туһалдаг.

- Саашадаа юу хэхэ гэжэ һананабта?

- Олдоо һаань, ондоо ажалда орохо. Дуулахадамни, аймшагтайшые һаа, киоскнүүдта дээрэ шэнги: үдэрэй 20 мянга, дээрэһэнь худалдаһанһаа нэгэ процент түлэдэг. Энэ сагта нам зэргын хүн хүдөөдэ үхэр мал тэжээжэ, хүл дээрээ гарахаб гэжэ хэлэхээршые бэшэ. Хэды ехэ ажал хэрэгтэйб? Түрүүн колхоз, совхозууд туһа хүргэдэг болэй. Гэртээ бусажаһ болохо юм бээе, эндэ бидэндэ ямар татаала байхаб, теэд тэндэшые юун хүлээхэб, бү мэдэе.

Эдэ хөөрөлдөөнүүд бүхы шиидхэгдээгүй асуудалнуудые элирүүлнэ бэшэ, харин үшөө дахин хүдөөгэйхидэй шадалгүй байдалые гэршэлнэ. Гүрэн түрын хүдөө руу "ньюраараа эрьежэ" ажаллаха, ажамидарха байдал зааханшые һайжаруулаагүй һаа, ямар дүнгүүдтэ ерэхэмнай гэшээб? Хүдөө нютагууднай мүнөө дээрээ арад зонойнгоо заншал, хүмүүжүүлгэ даажа ябана ха юм. Түргэн сагай эрьелдэсэ соо өөһэдөөш мэдэнгүйгөөр "үндэһэгүй" үлэхэмнай бэшэ аал? Олониитын, залуушуулай урда энэ асуудал тобойн гаража ерэнэ.

А. ДУГАРОВА.

"Эхэнэргүй эрэ - эзэгүй морин,
намгагүй эрэ - нахалгүй тэхэ"

ЭРЭ ХҮН - ЭРДЭНИ...

Мүнөөнэй хүбүүдые хүбүүд гэжэ даа. Манайл үеын хүбүүд
ёһотой бүһэтэйшүүл ябадаг нэн..." - гэжэ байжа наһатайшаг

Эрэ эхэнэр хоёрые дэлхэй дээрэхи ажамидаралай эзэд болгон
сан табиган байгаа. Харин эдэ хоёрнай уг удхаараа өөр өөрын

Энээнине илангаяа залуу хүбүүд, басагадай хоорондохи харилсаан
өөр гэршэлнэ. Юрэнхы дээрээ мүнөөнэй залуу хүбүүнэйшье,

Гэр бүлынгоо түрүүшүүл байха ёһотой эрэ зомнай мүнөө олонхи
шарта эхэнэр хүнэйнгөө хүзүүн дээрэ шууна ха юм. Табисуурһаань

Иигээд байхадаа буряад арадаймнай "эрэ хүн - эрдэни" гэдэг
үсгэн үгын гүнзэгийг удха эли тодоор ойлгогдоно. Эрэ хүнэй нэрые

Г.Х. ГУНЖИТОВА.

БУРЯАД БАСАГАНАЙ ДҮРЭ

Эртэ урда саһаа хойшо буряад
эхэнэр, буряад басаган нэн түрүүн
номгон даруу зантай, түни түбшэн,

Баир Т.: Мүнөөнэй залуу басаган
урданай, ганса гэрээ хараад нуудад
басагадтал бэшэ. Олон юумэ мэдэдэг,

Дима: Ёһотой залуу басаган
гүүлэхээр басагад мүнөө сагта
үгы шахуу болонхой гэхэ байна.

Жамьян Д: Мүнөөнэй басагадые
зүрхэтэй, зоримгой, бөөдээ найданги,

Ушөө хэдэн хүбүүдэй ханамжанууд
имэрхүүл байба. найхан бэшэ гэхээр
басаганай дүрэ гаража ерөбэ гү?

Гэбэшы мүнөө сагай залуу басаган
тухай нурахада, уйдааггүй, номгон
даруу зантай, найхан сэдхэлтэй,

"БУРЯАД ОРОН - 96" гэхэн
фотоконкурсо

А. АЛТАЕВАЙ фото.

Хүһан модондол уян нугархай,
Хольн мүшэдтэл түмэн нюусатай,
Байгал далайдал гүнзэгий сэдхэлтэй
Буряад басаган, шамая дуулаана!

Лопсон ПЕРГЕНОВ.

Һанамжа дурадхаха байнаб: "Ямаршые басаганай
досоо эхэнэр хүнэй зөөлөн сэдхэл, энхэрэл байдаг.

Эдэ үгэнүүдэй һүүлээр ингэжэ хэлэхэ дуран
хүрэнэ: "Басаган хүнэй дүрэ мүнөө сагта доройтоо

Б. ЦЫРЕНДОРЖИЕВА.

Өөрөө эдээ бэлдэнхаар, хооһоор ябаһаниинь дээрэ

ГАЗАР ДОРО
ТҮРЭНЭН "ГАХАЙН"
ГАЙХАМШАГТА ЕХЭ
ТУНА

Оюутан ябахата, эдээн
гээшэ мүнэн мэтэ - бишые,
үгышые боложо байдаг. Зүгөөр

табихаяа байһан нюур хэлэнэй
хэрэггүй. Ушөө уржадэр
бэдэрхэдэши ама руу орохо

бэлдэн амһарта руугаа
бусалжа байһан шүлэнэй
хахадыень абаад, түргөөр

Харин эдээ хоолой
шанагдажа байгаагүй һаань,
ехээр бу уйда. Хэн цэгэнһээ

Тиигээд тон шухала үень -
стол дээрэ табилга.
Айлшадаа столдоо уржад,

Р. ЕШОНОВ.

ГУНИГЛАЛ

Малин намдуу үдэншэ -
ли зэргэ найхан бэ!
Мүнгэн харын гэрэлдэ

ЗАМАЙ НҮХЭР
(Ауун)

- 1. Хээрэ талын нугаһаа
Хүхэ сээсэг шэлээши,
Хамаг олон басагадһаа
Хүхюү Сэсэгые уржааши.

- 2. Хүдөө дайдын гүрлөөһөө,
Хонхо сээсэг түүгээши,
Хонгор найхан хүүхэдһээ,

Мүнхэ тэнгэрийн мүшэндэл
Миралзан далаанаш, инагни.
Энэ гансаардалайм гуниглаал

Соёлма РАДНАЕВА.

байгаль шадарай нюутагүүдтэ

Репортаж

АМАР МЭНДЭ, ЭДИР НАНАН!

Дунда хургуули дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абаад байһан эдир залуу наһаяа нанан, нанан уярха саг һая болобо. Ушарын гэхэдэ, эгээл нимэ хаһадаа ябаһан хубүүд, басагадые харахад, жэгтэй һонин байба. Тэдэнэр үнгэрһэн һуралсаһай жэлдэ дунда хургуули дүүргэжэрхөд, мэргэжэл шудалха замдатаргаад ябаһан залуу зон. Эдэмнай М. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын колледждо ороод, оюутан гэхэн нэрэдэ хүртэхэ болоһон залуушуул. Ерээдүйн ветеринарнууд, бухгалтернууд, агрономууд болон хуули ёһо мэдэхэ мэргэжэлтэд (юристнууд) газар жагсаалда зогсоно. Талаан боложо, игаабари, дулаан үдэр тудаб. Колледжынгоо гэшүүр дээрэ гадар хубсаһагүйгөөр багшанар зогсоно. Дээрэ дурсагдаһан колледждо энэ жэлдэ һурахаяа ороһон залуушуулые оюутан болгожо абалгада зориулагданан баяр баясхаланта үйлэ хэрэг тухай хөөрэхэмни. Энэ тус колледжын директор үгэ хэлэжэ, оюутан болоһоорнь амаршалаад дүүршоо бэшэ юм. Амаршалгада хүртэхын тулада нилээд туршалга гараха ёһотой байба. Тингэхын тулада нэгэ аяга нангин уһа дууһан ууха, гал дүүр соробхилжо байһан сахариг соогуур гараха, айхаар харанхы агы нүхэн соохи бүхы бэрхэшээнүүдые дабаха гэхэ мэтэ. Тинһэн лэ хойшоо ямараар һуража ябаһание харуулха толи-дэбтэр оюутанай билет хоёрые абажа, һуралсаһай байһан соо орохо эрхэтэй болоодхино. Ингэжэ энэ жэлдэ колледждо абтаһан 270 хубүүд, басагад удаан хүлээһэн оюутан гэхэн нэрэдэ хүртэбэл даа.

Ингээд лэ байхадань, колледжын директор П. Б. Саганов тэдэниие халуунаар амаршалжа, түрүүшын үдэрһөө оролдосотой һайнаар һуража, дурлаһан мэргэжэлээ гүнзэгыгөөр шудалхыень хүсэбэ.

Энэ үедэнь бидэ залуушуултай хөөрэдэжэ үрдибэбди.

Бидэ 823-дахи бүлэгэйһид гээшэбди. Юристнууд болохо хүсэлтэйбди, - гээд хэдэн басагадан дуратайгаар хөөрэхэ хэбэртэй байхада, нэгэндэнь хандажа, хэрэгтэйгээ асуухадамни:

- Би Подпрутина Саша гээшэб. Хэжэнгын 1-дэхи дунда хургуули дүүргэб. Хоёр жэлдэ энэ һураад, юрист-консультант болохоб. Шадаа һаа, дээшээшье һураха дуратай хүм, - гэбэ. Эгээл иимэрхүү харюу Дэрэстэй (Зэдэн аймаг) Инга Гуржапова үгэбэ.

Тинһээр байгараа, нэгэ бүлэгэй хажууда зогсожо байһан хуушанайнгаа танилые харабаб. Элеонора Борисовна Улханова колледжын хүдөө ажахын техникум байхаһаа хойшо, хорёод жэл соо хүдэлжэ байһан багша. Өөрөө тэрэ ветеринар тула зооветотделенидэ багшалаг юм.

222-дохи бүлэгтэ 34 хүн тоологдоно. Эдэнэр ерээдүйн бухгалтер-экономистнууд. Бэшүүрэй аймагай Шэбэртэ нюутагай Валентина Саможапова бухгалтерай мэргэжэл үннэй шэлэһэнээ мэдүүлнэ. Марина эгэһинь бухгалтерар хүдэлдэг, Света баһа бухгалтер болохоёо һуража ябана. Тэдэниингэ хойноһоо Валг шармайба гээшэ ааб даа.

- Хуули ёһо шудалжа байһан Оля эгэһинтээ хамтын байрада нэгэ таһаала соо байнабди. Гэртээ байһандал адли һайн байна, - гэжэ зорингойхон зантай Юля Гомбоева урмашангяр хөөрөө һэн.

Хөөрэдэхэ һанаатай, бодолоороо хубаадаха хүсэлтэй залуушуул олон байгаа һэн. Уни хада өөрынни энэ техникум дүүргэһэниие мэдэ хадаа тингэнэ, дүтөөр һанана гэжэ ойлгоо бэлэйб.

Удаань тусхай таһагта орожо, шэнэ оюутадай хэһэн элдэб бүтээнүүдтэй танилсабабди. Уран гартан, үнэр баянаар, һайханаар стол шэмэглэһэд, гоёор дууладаг, бэрхээр бүжэглэдэг басагад, хубүүд олон юм байна гэжэ мэдэ һэмди.

Хүдөө ажахын энэ колледждо мүнөө 750-яад оюутан очноор, 320 - заочноор һурана. Жэл бүхэндэ энэ һурахаяа ородог хоёр зуугаран хубүүд, басагадта зориулагданан иимэ хэмжээ ябуулга заншалта болонхой. Эдир наһанай эршэтэ замда эхин шата эрхимээр табигдана.

В. ТОКТОХОЕВА.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һайнгэртэ табигданан эгэһэнэй зүйлнүүг.

ПОЭТ, Россин Уран зохёолшодой холбооной гэшүүн, Буряадай залуу уран зохёолшодой холбооһиие даагша, Сартуул-Гэгээтэйн дасанай шэрээтэ, эмшэ лама Матвей Рабданович Чойбонов БГУ-гай буряад хэлэ бэшэгэй факультедэй багшанар ба оюутагтай октябриин 29-дэ уулзалга үнгэргэбэ.

Тус уулзалгада олон багшанар ба оюутаг сугларһан байгаа.

Матвей Рабданович манай республикын мэдээжэ поэт, шүлэгүүдэй 3 согсолбори номуудай автор юм. һая Хальмаг (Тангч) Республикада ошожо, арадай медицинн магистр гэхэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө һэн. Матвей Рабданович СНГ дотор Джунга Давиташвилиин һүүлээр иимэ үндэр нэрэ зэргэдэ хүртэһэн хоёрдохи хүн болоно. Буряад хэлэ бэшэгэй

ОЮУТАДАЙ УУЛЗАЛА

факультедэй декан С. Ж. Балданов амаршалгын үгэнүүдээр уулзалга эхилһэн байна. Удаань Матвей Рабданович һаяхан үнгэрһэн Буряадай залуу уран зохёолшодой XVI конференциин дүнгүүдтэй танилсуулаад, сугларагшадта өөрынгоо бэшэһэн шүлэгүүдые уншажа үгэбэ. Мүн тиихэдэ шүлэгүүдэйнгээ дүрбэдэхи согсолбори бэлдэжэ байһанаа мэдүүлбэ.

Оюутадай болон багшанарай асуудалнуудта харюусахадаа, түрүүшын шүлэгэйнгөө 1963 ондо хэблэгдэһэн тухай, уран зохёолнуудые бэшэхэдэнь, буддын шажанай хургаалай өхэ нүлөөлһэн тухай хөөрөжэ үгөө. - Мүнөө сагта олон буряад

залуушуул түрэл хэлээ, эр заншалаа мэдэнгүй, ар тамхинда оронхой. Саашаа залуушуул ерээдүйн харгы тухайгаа һайнаар бодожо үвөө архи тамхинда дашуурангүй, харгыгаар урагнаа дабшаг гэжэ Матвей Рабданович һайн юрөөгөө һэн.

Түгэсхэлдэнь мэдээжэ буряад хэлэ бэшэг факультедтэ өөрын номуудые бэлэг болгон барил байна. Факультедэй зүгтөө С. Ж. Балданов Матвей Рабданович Чойбоновто баясхаланай үгэнүүдые хэлэжэ.

Б. БАЛДАНОВ
буряад хэлэ бэшэг факультедэй II курс оюутаг

ДАХЯАД МҮНГЭНЭЙ ЗРЬЕСЭ ТУХАЙ

Республикын предприятия, фирмэнүүд, олзын хэрэг эрхилгшэд мүнгэ ехээр республикаһаа гадуур абаад олоно гэжэ банкын соведэй ээлжээтэ зүблөөн дээрэ гэмдэглэгдэбэ. Энэнь мүнгэнэй зрьесэдэ, налог суглуулгада муу нүлөө үзүүлнэ. Тимэһээ республикаһаа мүнгэ гаргажа абаашалгы боллоула хэмжээнүүд энэдэ харагдажа үзэгдөө. Республикын налогой инспекци үндэһэтэй банктай суг "Олзын хэрэг эрхилдэг зоной мүнгэнэй зрьесые гуримшуула тухай" Президентын зарлигы бэлүүлхэ талаар өөһэдынгоо хэмжээ ябуулануудые зохёожо,

ноябриин 1-һээ бэлүүлжэ эхилхэнь. Банкн өөһэдыгөө хангадаг предприятинуудай 10-һаа бэшэ хубиены кассова операцн хэр нарийн бэлүүлдэг байһыень квартал бүри шалгадаг бол Тийхэдэ Дотоодын хэрэгүүдэй министрство Гурнэ налогой инспекцитэй суг хуули бусаар мр республикаһаа гадуур эльгээхэ ушарнуу зайсуулаар уялгалуулагдаа. Энэ соведэй зүбл дээрэ бусадшы асуудалнууд зүбшэн хэлсэлдэ зохихо шийдхэбэринүүд абтаа.

А. ДАШИДОНДОВ

ЗАЛУУШУУЛ БА НОМ

Октябриин 30-да Залуушуулай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитедэй үүсхэлээр Эдиршүүлэй республиканска номой сангай дээрэдэ аймагуудай библиотекэнүүдые даагшадтай зүблөөн үнгэргэгдэбэ.

Энэ суглаанда эдиршүүлэй болон залуушуулай мүнөө үедэ гол түлэб ямар номуудаар һонирхдог тухай дэлгэрэнгы хөөрэдөөн болоһон байна.

Тус зүблөөнөө тодорхой тоосоо "Үүрэй солбон" хуудалһандаа уншагшадтай һонорто дурадхахабди.

Манай корп.

"ГУЛАМТА" СЭНХИР ЭКРАНДА

Сэлэнгын аймагай шотагай телевидениин "Гуламта" гэжэ дамжуулга энэ жэл эфиртэ гаража эхилбэшье, һүүлэй үедэ олоной һонирхол татадаг болоо. Тийгэжэ хүдөө шотагуудай эрхим хүндэтэй хүнүүд тухай зураглалнууд, үндэр наһатай болоһон үбгэд, хүгшэдтэ зориулагданан хүгжэмтэ амаршалганууд, дасан дугануудай түүхэ тухай дурсалганууд илангаяа һайшаагдаа гэжэ тэмдэглэмээр. Түрэл буряад хэлэн дээрэ республикын телевидени хараха аргагүй Сэлэнгын аймагай зон тус дамжуулга

бэлдэгшэдтэ баяр хүргэдэг юм. Тус дамжуулгы емхидхэгшэнь аймагай газетын хүүдэлмэрилэгшэ Солбон Аюшеев болоно.

Буряад хэлэ, ёһо заншалнуудые һэргээхэ хэрэгтэ туһаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор емхидхэгдэһэн дамжуулгада аймагай захиргаан анхаралаа хандуулдаг, туһаламжа үзүүлдэг юм. Дамжуулга бэлдэгшэд ехэ түсэбүүдые табинхай. Сагаалганые угтуулан олон мурһсөөнүүдые емхидхэхэ зорилгонь бэлүүлэгдэхэ гэжэ найдамаар.

Е. ЦЫБЕНОВА.

Россин Журналистнуу холбооной гэшүүн, уран зохёолшо

ДУГАРЖАБ ЖАПХАНДАЕВИЧ ЖАПХАНДАЕВАЙ

хүндөөр үбшэлжэ, һа бараһан ушараар бүлэдэнь, дүү хубүүндэ Россин арадай артист Буряадай драмын театры директор Майда Жапхандаевта "Буряад үнэн" һонин, Буряадай ном хэблэл, Шэтын област буряадуудай "Алхана" эб гүнзэгы шаналал гашууд мэдүүлнэ.

Буряадай АССР-эй ар нэгэдэхи зарлалай Верхов Соеведэй депутат байһан САМДАНОВ

ПУРБА ПУРБАЕВИЧ наһа бараһан ушара Буряад Республикын Арда Хурал гэр бүлэ, түрүтүтимүүд, хамаатанда гүнзэгы шаналал гашууд мэдүүлнэ.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительство

<p>Редактор А. Л. АНГАРХАЕВ.</p> <p>РЕДАКЦИОННОКОЛЛЕКТИЕ: С.Д.РИНЧИНОВ (редакторай орлогшо), Б.М.Ж.БАЛДАНОВ (харюусалгата секретарь), Р.Б.ГАРМАЕВ (Буряад Республикын Президентин ба Правительствын аппарат), Д.Д.СУИДАРОН (Буряад Республикын Арадай Хурал), таһагуудые даагшад: Г.Х.ДАШЕЕВА, П.Ц.ДОНДОГОЙ, С.Д.ОЧНРОВ, Т.В.САМБЯЛОВА, В.И.ПИНТАЕВ (хэблэгэй директор).</p>	<p>Манай адрес:</p> <p>670000, Улаан-Үдэ, Каландаринвиллин үйлэ, 23, "Буряад үнэн" газетын редакци.</p>	<p>Газет хэблэлэй 2 хуудан хэмжээтэй. Индекс 50901. Хэһэг 4317. Хэблэлдэ тушаагдаһан саг 17.00.</p>	<p>"Республиканска типографи" гэхэн АО-до газет хэблэгдэ. Директордэйн телефон: 2-40-45. Б-0079-дэхи номертойгоор бүридхэлдэ абтайхай. Заказ № 7881.</p>
<p>Редакциин телефонууд: редакторай - 2-50-96, приемнын - 2-54-54, редакторай орлогшын - 2-68-08, харюусалгата секретариин - 2-50-52, секретаридайд - 2-62-62, таһагууд: үндэһэтэй болон политическэ асуудалнуудаар - 2-55-97 (даагшань), 2-61-35, 2-56-23, экономикын - 2-64-36 (даагшань), 2-63-86, 2-61-35, 2-67-81, соёлтой болон түүхын - 2-60-21 (даагшань), 2-57-63, залуушуулай, оюутанай ажабайдалай болон олоһинтын хүдэлмэриниин - 2-54-93 (даагшань), 2-34-05, мэдээлэлэй болон соносолой 2-69-58; корректорнүүдэй - 2-33-61, компьютернай гүбэй - 2-66-76.</p> <p>"Бурятия" хэблэлэй телефонууд: директор - 2-49-94, бухгалтериин - 2-23-67, вахта - 2-35-95.</p>			